Dúbravský náučný chodník

Kraj:	Bratislavský
Okres:	Bratislava IV
Geomorfologická jednotka:	Malé Karpaty

Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty
Prístup:	bus MHD Bratislava, Žatevná (č. 83)
Východisko:	Bratislava-Dúbravka, Jadranská ulica (pred miestnym úradom)
Trasa:	Bratislava-Dúbravka: Jadranská ul. – ul. K Horanskej studni – po žltej značke na rázcestie turistických značiek Ž × Č Dúbravská Hlavica – po červenej turistickej značke k odbočke vľavo za rázcestím Švábsky vrch – Tavarikova osada – Švantnerova ul. (Zlatá lipa, ZŠ Sokolíkova)
Dĺžka, prevýšenie:	6 km, prevýšenie 125 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	7
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný (pozri poznámku nižšie), líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník sčasti vedie po žltej a potom červenej turistickej značke.

Rok otvorenia: ?, 2016 rekonštrukcia

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Miestny úrad mestskej časti Bratislava-Dúbravka, Žatevná 2, 844 02 Bratislava, tel. 02 / 6428 2303; BROZ – Bratislavské regionálne ochranárske združenie, Na Riviére 7/a, 841 04 Bratislava, tel. 02 / 5556 2693

Poznámka: Sprievodca na požiadanie – Ľubomír Navrátil, Dúbravské múzeum, Pod záhradami 39, 841 02 Bratislava, tel. 0918 422 806.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Dúbravka. Mestská časť Bratislavy v jej západnej časti v okrese Bratislava IV zaberajúca severovýchodné úpätie Devínskej Kobyly a severozápadnú časť Lamačskej brány, pričom siaha pod severným úpätím Sitiny po diaľnicu D1 a železničnú trať na Brno až za areál Technického skla. Najstaršie osídlenie na jej území je zo staršej doby kamennej, kedy lokalitu Veľká lúka osídlili lovci a zberači. Len koncom 20. storočia v tejto istej lokalite boli zistené pozostatky najlepšie a najcelistvejšie zachovanej rímskej architektúry na Slovensku – vidieckej usadlosti (**villa rustica**) s kúpeľom okružného typu, ktorej význam spočíva predovšetkým v kultúrno-historických súvislostiach,

keďže ide o pozostatok jediného civilného rímskeho objektu za hranicami Rímskej ríše. Usadlosť si dal na území svojej pôvodnej vlasti postaviť rímsky vojenský veterán germánskeho pôvodu podľa rímskeho vzoru. Po jej zániku v druhej tretine 3. storočia ju využívalo germánske obyvateľstvo, ktoré sa sem vrátilo. V teréne sú zakonzervované základy stavby kúpeľa (voľne prístupné), objekt je národnou kultúrnou pamiatkou. Pôvodná obec Dúbravka existovala už v 14. storočí a patrila hradu Devín. Prvý písomný doklad, ktorý je spojený s jej kolonizáciou Chorvátmi, utekajúcimi pred nájazdmi Turkov, je z roku 1574. Vzhľadom na jazykovú a kultúrnu príbuznosť sa rýchlo prispôsobili pôvodnému obyvateľstvu. To sa živilo poľnohospodárstvom a vinohradníctvom, pestovali sa tu čierne, tzv. dúbravské čerešne, neskôr pracovali ako robotníci v meste a na železnici. Obec silno utrpela počas napoleonských vojen a za prusko-rakúskej vojny (1866). Od roku 1905 tu pod vedením miestneho duchovného Antona Moyša, ktorý v obyvateľoch pestoval národné povedomie, hrávalo divadlo. Od roku 1906 sa na školách a úradoch používala slovenčina. V desiatych rokoch 20. storočia začal v obci podnikať bratislavský stolársky majster František Tavarik, keď tu postavil drevené chaty a prenajímal ich na rekreačné účely. Neskôr postavil aj murované vily, ktoré stoja dodnes v **Tavarikovej osade** (predtým kolónii). K Bratislave bola obec Dúbravka pripojená v roku 1946. Národnou kultúrnou pamiatkou je barokový r.k. kostol sv. Kozmu a Damiana s elipsovým pôdorysom z roku 1723. Erb Dúbravky obsahuje zobrazenie historicky významnej **Horanskej studne**, ktorej nefunkčná rekonštrukcia z roku 1993 stojí v parku pod kostolom. Viažu sa k nej aj nemecký (Kaltenbrunn) i maďarský (Pozsonyhidegkút) názov obce. Pravdepodobne najznámejším rodákom Dúbravky je Gustáv Husák, právnik, komunistický politik a prezident Československej socialistickej republiky, ktorý je tu aj pochovaný.

Dúbravská Hlavica (356 m n. m.). Vrch v Devínskych Karpatoch na východnom okraji masívu Devínskej Kobyly nad Dúbravkou. Zväčša ho budujú – ako aj z neho ďaleko k severu siahajúci nevysoký výbežok – devónske jemnozrnné a strednozrnné metabazity, aktinolitické a čierne bridlice, len na juhovýchode sú rôzne druhy fylitov. Vrcholová časť masívu ukrýva viacero kaverien, vybudovaných v rokoch 1914 – 1915 (pozri aj samostatné heslo). Dúbravské kaverny nikdy neboli vojensky využité. V roku 1916 už nespĺňali normy na ochranu ľudských životov v prípade priameho zásahu a armáda ich opustila. V niektorých sa ukrývali obyvatelia Dúbravky počas druhej svetovej vojny.

Kaverny z prvej svetovej vojny. Bývalé delostrelecké betónové podzemné kryty a sklady munície v lesoch o. i. aj v oblasti Dúbravskej Hlavice v blízkom okolí trasy Dúbravského náučného chodníka, Hornej Mlynskej doliny a vrchu Kamzík. Boli vybudované v rokoch 1914 – 1915 na obranu jediného pevného mosta v Bratislave cez Dunaj – mosta Františka Jozefa I. –, aby ruská armáda postupujúca zo severu cez Karpaty neprenikla cez Slovensko do Rakúsko-Uhorska (do Viedne, Budapešti) či na Moravu. Kaverny boli stavané tak, aby bolo vidieť z jednej na druhú. V priamom boji využité neboli, ruské vojská boli zatlačené spať. Celkovo je kaverien v oblasti Bratislavy (Devínska Kobyla – Kamzík) viac ako tridsať, miestami sú dnes dobre viditeľné v teréne. Dobrovoľníci niektoré z nich postupne čistia a sprístupňujú verejnosti.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty. Chránené územie vyhlásené v roku 1976 v troch izolovaných areáloch na väčšine územia jadrového pohoria Malé Karpaty medzi Devínom a Novým Mestom nad Váhom na juhozápadnom Slovensku. Horské územie – väčšinou náhle sa dvíhajúce z oboch susediacich nížin – s nadmorskými výškami kulminujúcimi vrchom Záruby (768 m) nad Smolenicami budujú najmä žuly, vápence, kremence, fylity a amfibolity. Nachádza sa tu osem krasových oblastí s približne 300 jaskyňami, z ktorých je jediná sprístupnená so sprievodcom (Driny) a dve neveľké (Deravá skala a Veľká pec) sú verejnosti voľne prístupné. Podstatnú časť pokrývajú listnaté lesy s bukom, dubom či hrabom, na skeletnatých podložiach tiež jaseňom, javorom horským a lipou. Miestami sa vyskytuje nepôvodný gaštan jedlý, borovica čierna, teplo- a suchomilné travinno-bylinné porasty, skalné a sutinové spoločenstvá, vzácne i rašeliniská a slatiny. Najvyššie časti najmä

na obalových a príkrovových štruktúrach ako aj krasové areály sú turisticky veľmi atraktívne a frekventované. V rámci oblasti leží takmer dvadsať rôzne veľkých území európskeho významu (najrozsiahlejšie sú: Devínske Karpaty, Homoľské Karpaty, Kuchynská hornatina a Biele hory) a dva veľké areály z nej zaberá chránené vtáčie územie Malé Karpaty (obe kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Jadranská ulica
2. K Horanskej studni
3. Dúbravská Hlavica
4. Lesné spoločenstvá masívu Devínskej Kobyly
5. Živočíšstvo masívu Devínskej Kobyly. Ochrana prírody Devínskej Kobyly
6. Tavarikova osada
7. Stará a nová Dúbravka

Panely nie sú označené názvom chodníka používaným v médiách, ale nesú názov Mestská časť Dúbravka.

Mestská časť Dúbravka
Dúbravská
Hlavica

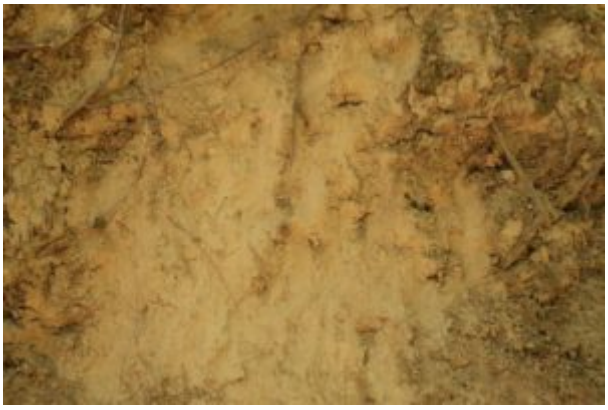

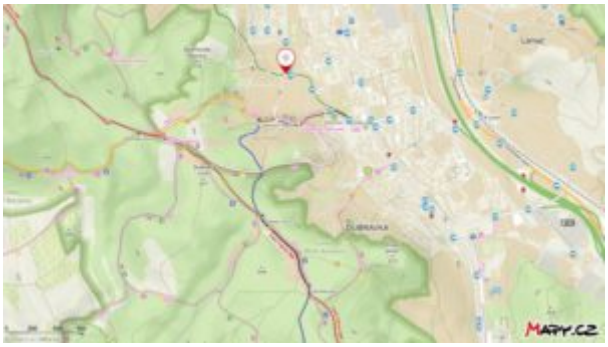

KAVERNA 6

DÚBRAVKA

Mapy.cz